

A 2021. év élőlényei

A különböző szervezetek ismét megválasztották az év élőlényeit. Az év vadvirága a mezőgazdasági területekhez kötődő vetési konkoly lett.

Közepes termetű, 50–70 cm magas, egyéves növény, amely a szegfűfélék családjába tartozik. Feltűnő, bíborpiros színű, ötszirmú virágai közel 3 cm átmérőjűek. Májustól júliusig nyílik. A növény minden része mérgező. Napjainkban világszerte elterjedt gyomnövény, amely a kutatások szerint a Földközi-tenger mellékének nyugati részéről származik. Hajdan hazánkban a pipacssal és a búzavirággal együtt a kalászosok jellegzetes gyomnövénye volt, amely a vegyszeres gyomirtások hatására drasztikusan visszaszorult. Olyannyira, hogy 1993-ban a gyomnövények közül elsőként, védetté nyilvánították.

Az év gyógynövénye az érdeslevelűek családjába tartozó fekete nadálytő lett. Elsősorban nedves réteken, mocsaras területeken találkozhatunk ezzel az 50–80 cm magasra megnövő, teljes egészében szúrós szőrökkel borított, évelő növényvel. 5–15 tagú virágzatában a harang alakú párták ibolyás vagy lilásvörös színűek. A gyógyászatban elsősorban 2–3 cm átmérőjű gyöktörzsét használják hátfájás, ízületi fájdalmak kezelésére. Levele is drog, teáját légzőszervi és emésztőszervi megbetegedésekre fogyasztják. Veszélyes, mérgező növény!

Az év fájának a lisztes berkenyét választották. Kis termetű, lassú növekedésű, hosszú életű, szárazságtűrő,

mészkedvelő fafaj. Nyugat- és Dél-Európában honos, hazánk középhegységeinek sziklás termőhelyein tenyészik.

Az év egyedi fájának a mélykúti templomdomb júdásfáját választották. A fát hajdan, több mint 250 éve Ferences-rendi szerzetesek ültették. Feltűnő, ibolyás rózsaszínű virágai 3–6 tagú csomókban a törzsön és az idősebb ágakon lombfakadás előtt, áprilisban nyílnak. Ilyenkor a leglátványosabb, messziről virít hatalmas, lila színű koronája. Nemzeti győztesként részt vesz a 2021 év elején rendezendő európai versenyen, amelynek győztese az Európai Év Fája címet nyeri el.

Az óriás bocskorosgomba lett az év gombája. Idős, gyakran korhadó fák törzsén, vagy tuskókon fejlődik. Fehér színű kalapja 8–20 cm széles, felülete szálas-bolyhos. Tönkje fehér, csupasz, felfelé keskenyedő. Gallérja nincs, de a tönk tövén sárgás, kehely alakú bocskor látható. Többnyire egyesével fejlődik. Melegkedvelő faj, amely májustól októberig terem, leggyakrabban bükkön, tölgyeken és nyárfákon található. Ritka, védett gomba.

Az év rovarának a kacsafarkú szendert választották. A hazánkban előforduló 20 szenderfaj egyik legkisebb méretű faja. Nevét a potrohvégen található fekete-fehér színű, pamacszerű pikkelyképleteiről kapta. Testhossza 20–25, szárnyfesztávolsága 40–50 mm. Erőteljes teste, és első pár szárnya barnásszürke alapszínű. Hátsó szárnyai fakó narancssárgák. A szenderek a kolibrikhez hasonlóan a virágok előtt egy helyben lebegve,

hosszú pödörnyelvük segítségével szívogatják a nektárt. Az év rovара nappal repül, tavasztól őszig országszerte megfigyelhető, gyakori lepkénk.

A jászkeszeget választották az év halának. Őshonos, gyakori fajunk, amely Európa részén honos. A fajokban

leggazdagabb pontyfélék családjába tartozik. Teste nyújtott, oldalról lapított, amelyet apró, ezüstös színű pikkelyek borítanak. Vöröses színű úszói miatt gyakran vélik vörösszárnyú keszegnek. Testhossza 30–50 cm közötti. Áramláskedvelő faj, amely kisebb-nagyobb folyóink síkvidéki szakaszait részesíti előnyben. Rajhal, többnyire kisebb csapatokban keresi gerinctelen állatokból álló táplálékát.

Az év kételtűjének, hazánk egyik leggyakoribb békáját, a zöld varangyot választották. Testhossza ritkán haladja meg a 10 cm-t. Szürkés színű hátoldalát szabálytalan alakú sötét- vagy

élénkzöld foltok tarkítják, melyek között vöröses szemölcsök láthatóak. Hazánk nagy részén megtalálható. Rendszerint szürkületkor és éjjel aktív. A nappal kövek alatt, illetve a talaj repedéseiben tölti. Tápláléka rovarokból, azok lárváiból, pókokból és gilisztákból tevődik össze. Minden más kételtűfajhoz hasonlóan védett!

Az év madarának a cigánycsukot, ezt a kistermetű, rigófélék családjába tartozó madarat választották. A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület a 2021-es év madarán keresztül szeretné felhívni a figyelmet az egyre inkább veszélyeztetett agrárélőhelyekre, ahol a cigánycsuk indikátor madárnak tekinthető.

Az év emlőse a hermelin, ez a menyétféle kisragadozó lett. Teste igen karcsú, hossza 24–31 cm között változik. Háta barna, hasoldala sárgásfehér színű. Viszonylag hosszú farkának a vége mindig fekete színű. Aktív, ügyes kisragadozó, amelynek a tápláléklistáján zömében kisemlősök szerepelnek. Hazánkban bárhol előkerülhet, főképp a nedvesebb élőhelyeken, de a menyétfélék közül az egyik legkritikább faj. Az emberi hatásokat nehezen tűri, inkább kerüli. Védett!

Szöveg és kép: **Andrési Pál**
okl. erdőmérnök